

100 * 100 * 100

Esimesest neljandani

Tehniline progress — olulisim tööviljakuse tõstmisel

100-aastase tsemenditehase tähtsaim sündmus oli kahtlemata uue tsemenditehase ja eterniiditsehhi ehitamine aastail 1958—1965. See muutis väikese tehase suureks, ajakohaseks ettevõtteks.

Uute võimsuste käikulaskmisel tuli töötajatel lahendada keerulisi tehnilisi küsimusi. Palju oli tegemist seadmete konstruktiivsete puuduste kõrvaldamisega, sest tsemenditehase ja osa eterniiditsehhi seadmetest olid nii uued, et nende kasutamiseks puudusid kogemused. Raskesti tuli ette põlevkivi tarvituselevõtmisel tehnoloogilise kütusena.

Meie töötajad rekonstrueerisid klinskriahutiaid, pöördahjude soojusvahetajad jm. Eterniidi tootmisel töötati välja ja juurutati nn. ülevoolumeetod. See tõi kaasa tootlikkuse tunduva tõusu ja oli aluseks selle protsessi automatiseerimisele (suur osa on siin tehase automaatikute!). Eterniidilehede valmistamise automaatiinil tehti täiustusi teinise tasemel (Lukksopad V. Silm ja P. Rootare). Ehasobivate vintpumpade tõttu oli raskusi tsemendi transportimisel veskitest silo-deesse. Vintpumpad asendati omavalmistatud kamberpumpadega. Need on üksikud näited tehase rahva loovast tööst uue tehnika juurutamisel. Massilist osavõttu «Punase Kunda» tehnilise progressiga seotud muu-rede mürdmisest iseloomustab ratsionaliseerijate aktiivsus: möödu-nud viisaastakul oli keskmiselt iga viies töötaja ratsionaliseerija. Nuputatate viie aasta panus oli 766 300 rubla.

Põlevkivi kasutamine portlandtsemendi tootmisel tõi grupile «Punase Kunda» töötajatele, tehnoloogidele ja masinistidele NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näituse hõbemedali. Paljud tehnoloogilised seadmed on katsetatud ja täiustatud meie tehases. Siin löövad aktiivselt kaasa meie spetsialistid. Eelkõige tuleb esile tösta insenerid T. Pukspuud ja A. Raad ning elektrilukkseppi A. Jaak-sonit, V. Unti jt.

Tähtsat kalastab kõlge paremini tööviljakuse kasv, milles peegelduvad nii tehnoloogia täiustamine (suurem toodang ja kõrgem kvaliteet) kui ka mehhaniseerimine ning automatiseerimine. 1965. a. võrreldes tõusis tööviljakus 1970. a. 68,7 protsendi ja toodangu rea-lisatuloon 42,6 protsendi võrra, s. t. toodangu juurdekasv saadi töö-tootlikkuse tõusu teel. Töötasu tõusis samal ajal 37,2 protsendi võrra. Käesoleval viisaastakul on ette nähtud tehase edasine kiire tehniline areng.

Juba on alustatud põlevkivituhk-portlandtsemendi tehnoloogilise liini ehitamist, mis lubab pärast valmimist (alates 1973.—1974. a.) too-ta seda tsemendi 300 000 tonni aastas.

Tootmise efektiivsuse tõstmisel on peamine tehase laiendamine (neljas tehnoloogiline liin). See võimaldab töötajate arvu praktiliselt suurendamata tõsta tsemenditoodangut 300 000 tonni võrra aastas, s. o. 30 protsenti. Tehniline projekt on kinnitatud, kuid seni ei ole veel täit selgust ehitustööde alguse suhtes. Koos «Punase Kunda» laiendamisega on ette nähtud olemasoleva osa rekonstrueerimine. Eriti oluline on elektrifiltri rekonstrueerimine ja asendamine.

Kavas on tootmise ja tehnoloogiliste protsesside automatiseeritud luhtimise väljatöötamine ning juurutamine koos arvutustehnika rak-endamisega. Selleks on juba praegu märkimisväärsed eeltööd tehtud.

Cheksandal viisaastakul tõuseb tööviljakus «Punases Kundas» üle 30 protsendi.

H. NOORMETS,
tsemenditehase «Punane Kunda»
peainseneri asetäitja

«Punane Kunda» on üks vane-
maid tsemenditehaseid Nõuko-
gude Liidus. Tsaari-Venemaa ter-
ritooriumil oli Kunda tehas Poo-
la ja Riia tsemenditehase järel
kolmas. Kunda tsemenditehase
rajamist alustati 1870. aastal (põ-
hikapitali — 90 000 rublast

Peterburis ja Moskvas, kus nõud-
mine Kunda tsemendi järele oli
suur.

1882. aastal ülevenemaalisel
näitusel Moskvas hinnati Kunda
toodangut kõrgeima autasuga:
õigus kanda riigikulli kujutist

millal hakkas toodangut andma
uute, ajakohaste pöördahjudega
kolmas tehase.

Töölisi oli Kundas administ-
ratsiooni andmeil 1913. a. suvel
677 (abielus 341, vallalisi 336).
Kunda tehase tööliklass on

60 000 — valdaja parun John Gi-
rard). Esimene toodang, 400 tünni
(68 tonni) tsemendi anti 1871. aas-
tal.

Esialgu plaaniti tehase võimsu-
seks 20 000 tünni ehk 3400 tonni
tsemendi aastas. See tase saavu-
tati juba 1875. aastal.

Tsemendi turustati peamiselt

tehase blanketil ja toodangu
markeerimisel.

Tehase esimene laiendamine
algas 1876. aastal, millal pudel-
ahjude hulk kasvas 10-lt 17-ni
ja jahvatuskivide arv tsemendi-
veskis nelja paarini. Tehase too-
dang ulatus 1879. aastal juba
48 922 tünnini e. 8300 tonnini.

Aastatel 1880—1890 suurenes
toodang rohkem kui kahekord-
seks (113 206 tünni ehk 19 000
tonni aastas).

Ulatuslikum laiendamine —
teise tehase ehitamine — viidi
lõpule 1899. aastal.

Töölisi oli täiskoormuse puhul
esimeses ja teises tehases koos
tööstusvabrikuga kokku 530, koos
savi- ja kivimurdudega 700.

Pika tööstaaziga mehi oli te-
hases palju. Üle 60 aasta tööta-
sid tehases Ruben Sahkai (1891—
1953), Jaan Sipria (1881—1941),
Otto Rottmann (1882—1941).
Uus tõus algas 1913. aastal,

oma olemasolu vältel teinud kaas-
sa kogu klassivõitluse raske tee

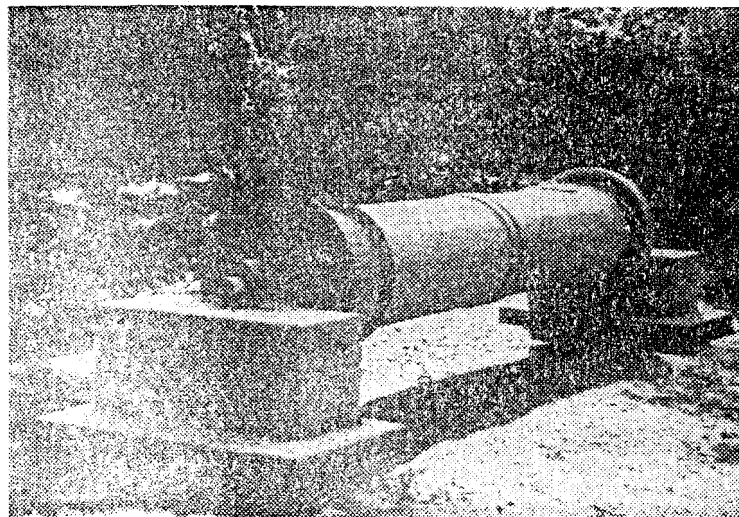
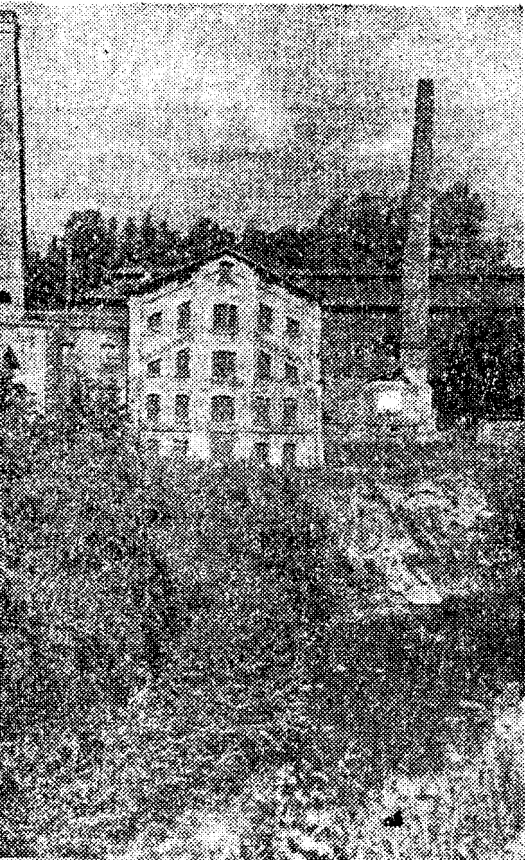
Juba pärast teise tehase val-
mimist oli korduvalt kaalumisel
tehase laiendamine.

Plaanid said teoks pool sajan-
dit hiljem: 1961. a. hakkasid nel-
janda tehase kaks 150 m pikkus
pöördahju andma toodangut
1965. a. läks käiku kolmas too-
misliin. Tsemenditehas annab
1971. a. toodangut 965 000 tonni

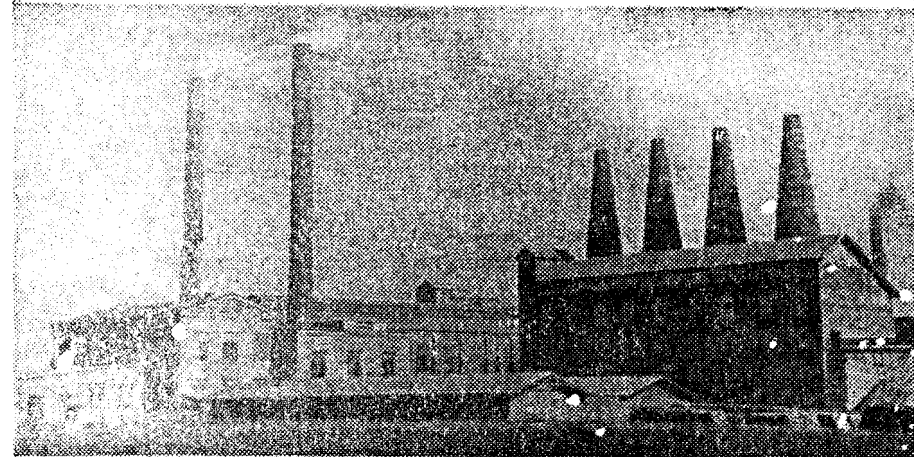
Käesoleva aasta augusti and-
metel oli töötajate üldarv 1500

Nõudmine tsemendi järele kas-
vab aastast aastasse. Taas on
päevakorral «Punase Kunda»
laiendamine.

L. LANK,
ratsionaliseerimise ja
tehnilise informatsiooni
insener

◆ Ülal pildil on esimese tehase esimene tsemendiveski.

◆ Kõrval paremal näeme teise tehase riezagerahjude hoonet, vasakul kolmanda tehase tooraineosakonda ja ahju mata.

◆ Ülal vasakul on foto esimese tehase tsemendiveski hoonest, mis on rajatud 1870. aastal ja on säilinud tänaseni. Selle kõrval paremal — praegune tsemenditehas.

◆ Kõrval paremal on esiplaanil kolmas tehase, vasakul turbiinihoone, katlamaja ja pumbamaja. Tagaplaanil näeme teise tehase riezagerahjude hoonet (nelja korstnaga).

